

TERRORÇULUQLA BEYNƏLXALQ MÜBARİZƏNİN HÜQUQİ-NORMATİV ƏSASLARI

R.K.Babayev

AMEA Fəlsəfə İnstitutu

Bakı, H.Cavid prostekti 115

e-mail: rbabayev@pashaconstruction

Açar sözlər: terror, terrorçuluqla mübarizə, milli təhlükəsizlik

Keywords: terror, struggle against terrorism, national security

Ключевые слова: террор, борьба с терроризмом, национальная безопасность

Uzun tarixi keçmişə malik olmaqla birlikdə, 1960-cı illərin Soyuq Muharibə mühitində beynəlxalq münasibətlərin dəyişməz mövzularından birinə çevrilən terrorçuluq, XXI əsrin əvvəlindən etibarən yeni bir mərhələyə daxil olaraq, qlobal problemə çevrildi. Yaşadığımız dövrdə inkişaf tempi və forma etibarilə yenilənən terrorçuluq anlayışı beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyə ən böyük təhdidlərdən birinə çevrilmişdir. Son dövrlərdə dövlət və qeyri-dövlət təşkilatlarının, siyasi və ictimai obyektlərin terrorçuluq aktlarının hədəfi olması bunun əyani sübutudur.

Terrorçuluğun nə beynəlxalq hüquqda, nə də beynəlxalq hüququn əsas subyekti olan milli dövlətlər tərəfindən ümumi qəbul edilmiş vahid tərif yoxdur. Hətta eyni dövlətin müxtəlif qurum və təşkilatlarının terrorçuluq ilə bağlı verdikləri təriflər müəyyən müddət sonra dəyişdirilmişdir. Terrorçuluğa ən əhatəli təriflərdən biri İslam Konfransı Təşkilatı tərəfindən verilmişdir. Bu tərifə görə, “terrorçuluq, motiv və səbəblərə baxmadan, xalqa qarşı terror aktı törətmək və ya onu zərər verməklə təhdid etmək, yaxud vətəndaşların həyatı, şərəfi, azadlığı, təhlükəsizliyi və hüquqlarını təhlükəyə atmaq, və ya ekologiyaya ziyan vurmaq, kommunal xidmətlərin göstərilməsinə mane olmaq, və yaxud dövlət və şəxsi mülkiyyətə ziyan vurmaq, və ya onları işğal etmək, və ya onları qeyri-qanuni müsadirə etmək, və ya bir milli sərvəti və ya beynəlxalq xidməti təhlükəyə atmaq, ya da müstəqil dövlətlərin stabilliyini, ərazi bütövlüyünü, siyasi birliyini və ya suverenliyini təhdid etmək məqsədilə fərdi və ya qrup şəklində cinayət planını həyata keçirmək üçün törədilən hər cür şiddət aktı törətmək və ya şiddət aktı törətməklə təhdid etməkdir” [7, s.10].

Müstəqil Dövlətlər Birliyi isə terrorçuluğa belə tərif vermişdir: “Terrorçuluq, ictimai stabilliyə ziyan vuran, səlahiyyətli orqanlar tərəfindən qərarların alınmasına təsir etmək və yaxud xalqı terrorun təsiri altına almaq məqsədilə işlənən və cinayət məəcəlləsinə görə cəzalandırılan hüquqa zidd fəaliyyətdir”.

Terrorçuluğun universal tərifinin verilməsinin vacib olduğu ilə bağlı siyasətçilər qədər bu sahənin mütəxəssisləri arasında da fikir ayrılığı mövcuddur. Terrorun hər şeydən əvvəl universal bir tərifinin verilməsinin vacib olduğunu qeyd edən mütəxəssislərdən biri olan Wardlaw, terrorun qarşısının alınması ilə bağlı ən böyük problemin məhz onun tərifinin verilməsi olduğunu önə sürür [6, s.19]. Eyni fikirdə olan digər mütəxəssislər də bütün dövlətlərin qəbul edəcəyi bir tərifin qəbul edilməsi durumunda terrorçuluqla mübarizədə bir çox maneənin aradan qalxacağına inanırlar.

Əksinə, terrorçuluğun tərifinin olmamasının daha düzgün olduğunu müdafiə edən fikirlər də mövcuddur. Bu fikirləri paylaşan mütəxəssislər beynəlxalq terrorçuluğun nə olduğunu əks etdirən vahid tərifin ortaya qoyulmasının mümkün olmadığını və əslində buna ehtiyac olmadığını qeyd edirlər. Vaxt itkisinə səbəb olan belə bir addımın əvəzinə, uşaqlara qarşı törədilən cinayətlər, hava nəqliyyatı vasitələrini qaçırma və s. kimi cinayətlərin qarşısının alınması və cəzalandırılmasının daha səmərəli olacağını qeyd edirlər.

Terrorçuluğu izah etmək üçün hökmək “şiddət” anlayışını izah etmək lazımdır, çünki bu iki anlayışı arasında güclü əlaqə mövcuddur. Şiddət, konkret olaraq əsas əxlaq normalarına qarşı çıxmaq və ya onlardan məqsədyönlü şəkildə sui istifadə etməkdir. Oxşar şəkildə, terrorçuluq da, fərdlərin öz siyasi fikirlərini, sosial-mədəni dəyərlərini və normalarını şiddət yoluyla cəmiyyətə zorla qəbul etdirmək mənasına gəlir [10, s.36].

Terrorçuluq məsələsini tədqiq edərkən, diqqət edilməsi lazım gələn əsas cəhətlərdən biri də, terror ilə terrorçuluq arasındakı fərqlilikdir. Terrorçuluq anlayışı terror metodlarından siyasi məqsədlə təşkilatlı, sistemli və müntəzəm şəkildə istifadə edilməsini əsas alan bir strategiya olaraq terror anlayışından ayrılır. Terror termini dəhşət və qorxunu ifadə etdiyi halda, terrorçuluq, bu anlayışa müntəzəmlik və siyasi məzmun qatır [2, s.34]. Terrorçuluq günahsız insanları öldürməklə yanaşı, geniş xalq kütlələrini qorxuya düşürməklə və ya məqsədyönlü şəkildə təsir altına almaqla siyasi və ictimai mövqə qazanmaq əldə etmək üçün marjinal qruplar yaxud fərdlər tərəfindən şiddətə söykənən təhdidlər və planlı fəaliyyətdir [5, s.1-3].

Müasir dövrdə törədilən terror aktları müxtəlif məqsədlər, hədəflər, ideologiyalara xidmət edir, həmçinin çox fərqli coğrafiyalarda meydana gəlir. Bu baxımdan terrorun təsnifatı məsələsi ilə bağlı mütəxəssislərin mövqeyi fərqlilik göstərməkdə və hamılıqla qəbul edilən bir tipologiyanın qəbul edilməsi mümkün olmamışdır. Buna baxmayaraq, yenə də terrorçuluğu müəyyən kriteriyalara görə aşağıdakı kimi təsnifatlandırmaq mümkündür:

1. Daxili terrorçuluq – bir dövlətin siyasi sərhədləri daxilində qalan və xarici ünsürlərin, əlaqələrin və ya iştirakın olmadığı sistemli şiddət aktlarıdır. Ancaq ölkə daxili terrorçuluğa xalis şəkildə rast gəlmək mümkün deyil. Belə bir vəziyyət ancaq nəzəri olaraq qeyd edilə bilər [12, s.34].

2. Beynəlxalq terrorçuluq – bu anlayış, 1960-cı illərdən bəri artan şiddət hərəkətlərinin dövlətlərarası səviyyəyə yüksəlməsi nəticəsində, beynəlxalq münasibətlər sistemində öz yerini almışdır. Bu terrorçuluq növü, “məzmun və ortaya çıxan nəticələri etibarilə beynəlxalq xarakter daşıyır”. Əcnəbilərə və onlara məxsus obyektlərə yönələn terrorçuluq da beynəlxalq miqyaslıdır. Dövlətlərin ikitərəfli və qarşılıqlı münasibətlərinə neqativ təsir etməkdə və aradan qaldırılması uzun illər alan konfliktlər doğurmaqdadır.

3. Transmilli terrorçuluq – hər hansı bir şəkildə dövlətin müdaxiləsi olmadan, dövlət xarici aktorlar tərəfindən reallaşan terror aktlarını ifadə edir. Bu çərçivədə transmilli terrorçuluğu, beynəlxalq terrorçuluqdan fərqləndirən əsas cəhət, terror təşkilatları tərəfindən həyata keçirilən aktların hər hansı bir dövlət tərəfindən tərtib və idarə edilməməsi ya da nəzərət edilməməsidir.

4. Dövlət terroru – demokratik olmayan rejimlərdə daha çox istifadə edilən bir vasitədir. Demokratik ölkələrdə isə dövlət öz daxili siyasətində heç vaxt terrorçuluqdan bir vasitə olaraq istifadə etmir.

5. Dövlət dəstəkli terrorçuluq – dövlətlərin daxili siyasətdə olduğu kimi, xarici siyasətdə də terrordan bir vasitə olaraq istifadə etdiklərini sübut edən bir çox örnək mövcuddur ki, buna da “dövlət dəstəkli terrorçuluq” deyilir. Dövlətlərin xarici siyasətdə terrorçuluğa verdiyi dəstək, evletin dıs politikasında kullanmak için terörizme verdiği destek, aşağı səviyyəli yardımlar formasında ola bildiyi kimi, həmçinin “sponsorluq” səviyyəsində də ola bilər. Dövlətlər, atəş gücü yüksək silahlar, maliyyə yardımı, istihbarat və təlim üçün şərait yaratdığı zaman terrorçuluq daha təhlükəli və dağıdıcı xarakter alır. Dövlət sponsorluq terrorçuluq ciddi təhlükəsizlik problemləri yaradır. Xüsusilə, etnik əsaslı terrorçuluğun mövcud olduğu ölkələrdə xarici dövlətlərin sponsorluğu terror fəaliyyətlərinin təsir gücünü xeyli artırır. Maraqlı cəhət bundan ibarətdir ki, demokratik dövlətlərin də, müxtəlif səbəblərlə terrorçuluğa hətta sponsorluq səviyyəsində dəstək verdiyinə dair bir çox nümunə vardır.

6. Etno-terrorçuluq - əsas etibarilə, bir etnik qrupa mənsub fərdlərin terrorçuluq təşkilatlarında və ya terror aktlarında iştirak etdikləri terrorçuluq növüdür. Etnik xarakterli terror aktlarına bəzən “millətçi” terrorçuluq da deyilir. Lakin etniklik ilə millətçilik eyni mənə kəsb edən iki anlayış deyil. Etnik mənşəyə dayanan terrorçu fəaliyyətlər daha çox özünü haqlı tələbi və ya bu tələbi əldə etmək üçün silahlı mübarizədən başqa yol və metodun qalmadığına inanən ya da elə olduğu qəbul edilən vəziyyətlərdə özünü göstərir.

7. Kiber (internet) terrorçuluq – Kiber terrorçuluğu ənənəvi terror fəaliyyətlərindən kompyuter və kompyuter sistemlərindən istifadə edərək törədilməsi kimi izah etmək mümkündür. Kiber terrorçuluq, faydalandığı vasitələr baxımından qabaqcıl texnologiya və biliklərdən istifadə edərək ənənəvi terrorçuluğun yeni formada davam etməsidir.

2001-ci ildə Brüsseldə toplanan Avropa İttifaqına daxil olan dövlət başçıları, BMT-nin nəzarətində, İttifaqa daxil ölkələr, üzvlüyə namizəd dövlətlər və ABŞ, Rusya Federasiyası, ərəb və müsəlman ölkələr və terrorçuluğa qarşı mübarizəyə qoşulmaq istəyən bütün müttəfiqlərin də iştirak edə biləcəyi geniş anti-terror koalisiyası yaratmaq istədiklərini bəyan ettilər [8].

Terrorçuluğa qarşı mübarizə ilə bağlı Avropa İttifaqı iki əsas qərar qəbul etmişdir. Bunlardan birincisi, bütün təhlükəsizlik orqanlarının əməkdaşlığını təkmilləşdirmək; ikincisi, ittifaqa üzv ölkələrdə qüvvədə olacaq tək həbs qətimkan tədbirinin tətbiq edilməsidir [11].

Bundan başqa Avropa miqyasında qüvvədə olan həbs qətimkan qərarı Avropadakı təhlükəsizlik orqanlarının bir-birləri ilə bilavasitə əlaqə qurmasını asanlaşdırmış və məhbusların qısa müddətdə qaytarılmasını təmin etmişdir. İttifaqın məsələ ilə bağlı qəbul etdiyi bəyanatda xüsusi proseduraların tətbiq edildiyi hallarda bütün demokratik haqlar və insan hüquqlarının diqqət mərkəzində olacağı xüsusi qeyd edilmişdir [8].

Terrorçuluğa qarşı mübarizədə geniş əhatəli konvensiya layihəsi 9 dekabr 1994-cü ildə qəbul edilən 49/60 sayılı BMT Baş Assambleyası qərarına edilən əlavədə yer alan “Beynəlxalq Terrorçuluğa Qarşı Alınması Vacib Tədbirlər” adlı bəyanat ilə bildirişi ilə başlamışdır [4]. BMT, təşkilata üzv dövlətlərin iştirakı ilə, terrorçuluğun qarşısının alınması məqsədilə, geniş miqyaslı hüquqi tənzimləmənin həyata keçirilməsi məqsədilə bir sıra bəyanatlar yayır. Bu bəyanatlar müəyyən qədər öz nəticəsini verir. Belə ki, 1997-ci ildə “Terrorist bombalamaların qarşısının alınması haqqında” Konvensiya, həmçinin, 1999-cu ildə “Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinin qarşısının alınması haqqında” Konvensiya imzalanmışdır. Lakin əvvəlki dövrlərdə olduğu kimi, spəsfik terror aktlarının qarşısının alınması məqsədilə imzalanan belə konvensiyalardan başqa, daha geniş miqyaslı və

bütün dövlətləri bağlayıcı bir konvensiyanın imzalanması hələlik mümkün olmamışdır. Bunun səbəbi, dövlətlərin terrorçuluqla mübarizədə həmfikir olduqları halda, hansı təşkilatların terror təşkilatı olduğu, kimin terrorçu olduğu, hansı aktların terror aktı olduğu kimi məsələlərdə ciddi fikir ayrılığı içində olmalarıdır. Dövlətlər arasında bu məsələ ilə bağlı əsas fikir ayrılıqları aşağıdakılardır:

- Terrorçuluğun hüquqi tərif;
- Terrorçuluq ilə müstəmləkə əleyhdarlığı və milli azadlıq hərəkatları arasındakı əlaqə;
- Dövlətlərin silahlı qüvvələrinin fəaliyyətləri.

ABŞ-da 22 dekabr 1987-ci il tarixli qanuna görə, "Terror fəaliyyəti, silahlı insident və qarşıdurmada yer almayan fərdlərin fiziki sağlamlığına ciddi zərər yetirən və ölümlərinə səbəb olma riskinə qarşı həddindən artıq laqeydlik nümayiş etdirərək şüurlu və fərq qoymadan bir şiddət aktını tərtib etmək, dəstəkləmək və yaxud bu aktın törədilməsində rol almaq deməkdir".

Böyük Britaniyada, 1976-cı və 1984-cü illərdə qəbul edilən qanunlarda yer alan tərifə görə, terrorçuluq, "siyasi məqsədlərlə şiddət tətbiq etmək və xalqa yaxud xalqın müəyyən hissəsini qorxutmaq məqsədilə, hər hansı şiddət fəaliyyətini əhatə edir". Buradakı şiddət termini, sadəcə fiziki şiddəti deyil, həmçinin digər şiddət formalarını da əhatə edir.

Almaniya qanunvericiliyi "cinayət və girov götürmə kimi müxtəlif cinayətləri törətmək məqsədilə gibi muhtəlif suçlar isleme amacıyla təşkilatlanma" cinayəti üçün ağırlaşdırılmış cəzalar nəzərdə tutur. Belə təşkilatlanmaları "terrorçu" olaraq xarakterizə edən qanunvericilik, əslində, Qızıl Ordu Fraksiyası ilə mübarizə məqsədi daşıyırdı və terrorçuluğun əhatəli tərifini verməkdən çox uzaqdır.

Yuxarıda istər beynəlxalq təşkilatlar, istərsə də dövlətlər səviyyəsində terrorçuluğa verilən tərifləri nəzərdən keçirərkən, görürük ki, terrorçuluğun dörd əsas komponenti mövcuddur [1, s.7-9]. Bunlar:

1. Zərər çəkən. Terrorun zərər çəkənlər deyiləndə, bu fəaliyyətdən birbaşa zərər çəkənlər nəzərdə tutulur. Əsasən, zərər çəkənlər ilə hədəf kütlə bir-birindən fərqlənir. Zərər çəkənlər hədəf kütləyə mesajın çatdırılması üçün seçilmiş vasitədir. Zərər çəkənlər əsasən, mülki əhali kütləsidir.

2. Motiv. Geniş mənada terrorçuluğun motivləri "siyasi"dir. Bu motiv fəlsəfi, ideoloji, dini, etnik, hərbi və s. bütün aspektləri əhatə edir.

3. Qəsd. Terror cinayətini, digər cinayətlərdən ən fərqləndirən cəhətdir. Siyasi motivlə terror aktının şüurlu surətdə və istəyərək törədilməsidir.

4. Metod. Terrorun başlıca metodu şiddət və güc tətbiq etmək və ya bunlardan istifadə etməklə təhdid etməkdir. Lakin bu metodlardan istifadə edilməsi və ya istifadə etməklə təhdid edilməsi ilə politik məqsədlərə çatmaq istənilir. 30.

Terrorun müəyyənləşdirilməsində ən böyük maneələrdən biri də öz müqəddəratını təyin etmə hüququndan istifadə etdiyini irəli sürən milli qurtuluş hərəkatlarının mövqeyinin müəyyən edilməsindəki çətinlikdir. Terrorçuluq məsələsi ilə bağlı yuxarıda qeyd edilən qərarlar nəzərdən keçirilən zaman bunların terroru qınaq obyektinə çevirməklə yanaşı, bir çoxunun milli qurtuluş hərəkatlarını terrorçuluqdan fərqləndirməyə çalışdığı diqqəti cəlb edir [9, s.104-105].

Terrorçuluğa hamının qəbul edəcəyi ümumi bir tərifin verilməsinə mane olan başqa bir problem dövlət qurumlarının terrorla bağlantılarıdır. Dövlətlər, rəqabət etdikləri

başqa dövlətləri zəiflətmək məqsədilə, müəyyən hallarda terrorçuluğa dəstək verirlər. Bu, dövlətlərin terrorçuluğa qarşı praktikada birgə mövqe nümayiş etdirmələrinə mane olur.

Terrorizmin beynəlxalq ölçüləri ilə ələ alınması və qadağan edilməsinə dair göstərilən səylər İkinci Dünya müharibəsindən əvvəlki illərə təsadüf edir. 1937-ci il tarixli “Terrorçuluğun qarşısının alınması və cəzalandırılması haqqında” Konvensiya, Millətlər Cəmiyyətinin mövcud olduğu dövrdə imzalanmış, sadəcə bir dövlət tərəfindən ratifikasiya edilmişdir. Bu sahədəki ilk konvensiyanın bağlandığı 1937-ci ildən bu yana, terrorçuluğa beynəlxalq miqyasda qəbul edilmiş vahid tərif verilməmiş, bu əksiklik bütün dövlətlərin qəbul edəcəyi vahid terrorla mübarizə konvensiyanın hazırlanmasına mane olmuş, bu boşluq spesifik terror aktları üçün nəzərdə tutulmuş konvensiyalarla doldurulmağa çalışılmışdır. Bu gün beynəlxalq terrorçuluğun qarşısının alınması məqsədilə ondan çox müqavilə və protokol imzalanmışdır.

Bu müqavilələrdən başqa, “Terrorizmin maliyyələşdirilməsi ilə mübarizə haqqında” Beynəlxalq Konvensiya 10 yanvar 2000-ci il tarixdə, “Nüvə silahı terrorunun qarşısının alınması haqqında” beynəlxalq Konvensiya 14 sentyabr 2005-ci ildə qəbul edilmiş və dövlətlərin ratifikasiya etmələrindən sonra qüvvəyə minmişdir.

BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1373 sayılı qətnaməsi ilə bütün dövlətlərə tərəfdaş olma və müddəalarını qüvvəyə qoyma məcburiyyəti gətirilən sənədlər aşağıdakılardır:

1. “Hava gəmilərində törədilmiş cinayətlər və bəzi digər aktlar haqqında” Konvensiya (1963);
2. “Hava gəmilərinin qanunsuz ələ keçirilməsinə qarşı mübarizə haqqında” 16 dekabr 1970-ci il tarixli Konvensiya;
3. “Mülki aviasiyanın təhlükəsizliyinə qarşı yönəldilən qanunsuz hərəkətlər əleyhinə mübarizə haqqında” Konvensiya (1971);
4. “Beynəlxalq mülki aviasiyaya xidmət göstərən aeroportlarda qanunsuz zorakılıq hərəkətləri əleyhinə mübarizə haqqında” Protokol (1988);
5. Beynəlxalq səviyyədə müdafiə olunan şəxslər, o cümlədən diplomatik agentlər əleyhinə cinayətlərin qarşısının alınması və cəzalandırılması haqqında” Konvensiya (1973);
6. “Adamların girov götürülməsinə qarşı mübarizə haqqında” Beynəlxalq Konvensiya (1979);
7. Nüvə materialının fiziki mühafizəsi haqqında” Konvensiya (1980);
8. “Dəniz gəmiçiliyinin təhlükəsizliyinə qarşı yönəldilmiş qanunsuz hərəkətlərlə mübarizə haqqında” Konvensiya (1988);
9. “Plastik partlayıcıların təsbit edilməsi məqsədilə işarələnməsi haqqında” Konvensiya (1991);
10. “Terror bombalamalarının əleyhinə” Beynəlxalq Konvensiya (1998);
11. “Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə mübarizə haqqında” Beynəlxalq Konvensiya (1999).

Terrorçuluq əleyhinə qəbul edilmiş konvensiyalar ümumi cəhətləri nəzərə alınaraq qiymətləndirildiyi vaxt, görürük ki, çox əhəmiyyətli məsələləri əhatə etməklə yanaşı, terrorçuluq anlayışına bütöv şəkildə yanaşılır. Həmçinin, bu konvensiyalarda aparılan sektoral bölgü keçmişdə baş vermiş cinayətləri əsas almış və gələcəkdə törədiləcək terror aktlarının bütün növlərini əhatə etmir.

Bu konvensiyaların nəzərə çarpan başqa bir əksik cəhəti, hökmlərin qətilikdən uzaq olması və maddələrin şərhə açıq olmasıdır. Məsələn, “Bombalamalar Konvensiyası-

na görə, “bütün tərəf dövlətlər, lazım olduğu ölçüdə” və “bu cinayətlərin ağırlıq dərəcəsini diqqətə alaraq, müvafiq şəkildə cəzalandırılmalarını təmin etmək” məcburiyyətindədir. Bu konvensiyalardan “Terrorun maliyyələşdirilməsi ilə mübarizə haqqında” Konvensiya məsələyə daha təfərrüatlı yanaşmışdır.

Konvensiyaların zəif cəhətlərindən biri də, dövlətlərin terrorçuluq fəaliyyətlərini əhatə etməməsi, dövlət dəstəqli terror aktlarına qarşı beynəlxalq səviyyədə lazımı hüquqi qiymət verməməsidir.

Ədəbiyyat

1. Bal İ. Terör nedir? Neden terörist olunur? Terörizm: terör, terörizm ve küresel terörle mücadelede ulusal ve bölgesel deneyimler. Ankara, USAK nəşriyyatı, 2006
2. Caşın M.H. Uluslararası terörizm. Ankara, Nobel nəşriyyatı, 2008
3. Çitlioğlu E. Gri tehdit terörizm. Ankara, Ümit nəşriyyatı, 2006
4. Деятельность организации объединенных наций в области борьбы с терроризмом. <http://www.un.org>
5. Enders W. ve Sandler T. Economic Consequences of Terrorism in Developed and Developing Countries: An Overview. School of International Relations University of Southern California Von Kleinsmid Center 330. Los Angeles, CA 90089-0043, USA, 2003
6. Grant W. Political Terrorism: Theory, Tactics and Countermeasures. Cambridge University Press, 1982
7. Kaya İ. Terörle mücadele ve uluslararası hukuk. Ankara, USAK nəşriyyatı, 2005
8. Кольчев А. Со злом бороться сообща. Европейский союз призвал все страны сплотиться в борьбе с терроризмом, <http://www.delrus.cec.eu.int>
9. Laqueur W. Terörizmin yorumlanması. Red: C. Güzel, Ankara, Ayraç nəşriyyatı, 2002, ss.95-141
10. Micheal S. Terrorism a Socio-Economic and Political Phenomenonwith Special Reference to Pakistan. Journal of Management and Social Sciences, No.3/1, 2007, pp. 35-46
11. Proposal for a Council Framework Decision on the European Arrest Warrant and the Surrender Procedures between the Member States, www.europa.eu.int
12. Tasdemir F. Uluslararası terörizme karşı devletlerin kuvvete başvurma yetkisi. Ankara, USAK nəşriyyatı, 2006

LEGAL AND NORMATIVE FRAMEWORK OF INTERNATIONAL STRUGGLE AGAINST TERRORISM

R.K.Babayev

SUMMARY

This work deals with some matters concerning the struggle against terrorism. The concept of terrorism has a long history and has become a global problem since the beginning of the 21st Century. It is noted that to fight more effectively against this evil, the concept of terrorism in national legislations has to be brought into conformity with the basic principles of international law.

**ПРАВОВЫЕ И НОРМАТИВНЫЕ ОСНОВЫ
МЕЖДУНАРОДНОЙ БОРЬБЫ ПРОТИВ ТЕРРОРИЗМА**

Р.К.Бабаев

РЕЗЮМЕ

В статье рассматриваются некоторые вопросы борьбы с терроризмом. Отмечается, что концепция терроризма, имеющая долгую историю, с начала XXI века приобрела глобальный характер. Так же отмечается, что для эффективной борьбы с этим злом необходимо, чтобы понятие терроризма в национальных законодательствах соответствовало основным принципам международного права.